

Smittskydd Värmland

Handläggare och telefon

Ingemar Hallén, 054-19 13 06

Datum
2020-02-10
Ert datumVår beteckning
10056.20.A1
Er beteckning

Verksamhetsberättelse 2019 Smittskydd Värmland

Innehållsförteckning

Inledning och verksamhetens syfte	2
Administration	2
Webbplats	2
Personal	2
Budget	2
Fortbildning och deltagande i nätverk på lokal, regional och nationell nivå	3
Information och utbildningsaktivitet	3
Aktiviteter	3
Smittskydd	3
Asyl- och flyktinghälsan.....	3
Hygien i förskolan	3
Multiresistenta bakterier, MRB	4
Sexuellt överförbara infektioner, STI	4
Vaccinationer	5
Vårdhygien.....	6
Vårdhygien – allmänt	6
Basala hygienrutiner och klädregler	6
Byggnation.....	6
Hygienombuds nätverket	6
Hygienronder	6
Infektionsverktyget.....	7
Kommunal vård och omsorg	7
Ortopeden – projekt för att minska protesinfektioner	7
Städning i vårdlokaler.....	7
Vårdrelaterade infektioner (VRI).....	8
Strama Värmland	8
Samverkan mot antibiotikaresistens.....	8

Inledning och verksamhetens syfte

Smittskydd Värmland är den förvaltningsmyndighet som inom Värmland ska tillgodose befolkningens behov av skydd mot spridning av smittsamma sjukdomar (SFS 2004:168).

Smittskydd Värmland är en verksamhet som omfattar både smittskydd, vårdhygien och samverkan mot antibiotikaresistens, Strama Värmland.

Smittskyddsläkaren har det övergripande och samlade ansvaret för regionens smittskyddsarbete. Smittskydd Värmlands arbete omfattar:

- Ledning, planering och organisering av smittskyddsarbetet i länet.
- Epidemiologisk övervakning och utbrottshantering av smittsamma sjukdomar.
- Handläggning av myndighetsärenden enligt smittskyddslagen.
- Samverka med övriga smittskydd och nationella myndigheter inom smittskyddsområdet.
- Information, utbildning och preventiva insatser till vård och allmänhet kring smittsamma sjukdomar, vårdrelaterade infektioner och antibiotikaanvändning.

Administration

Smittskyddsadministratörernas kontinuerliga arbete är att vara ett stöd i smittskydds- och vårdhygienarbetet med att till exempel ta fram underlag och bearbeta dokument, underhålla Smittskydd Värmlands webbplats och arbeta med statistik över sjukdomar enligt smittskyddslagen. De handlägger också paragrafärenden.

En av smittskyddsadministratörerna representerar Smittskydd Värmland i kravarbetet för införande av ett nytt system, SmiNet 3. Arbetet görs i samarbete mellan Folkhälsomyndigheten och smittskyddsenheterna i Sverige.

Webbplats

Information till personal, allmänhet och media i smittskydds- och vårdhygienfrågor är en stor del av Smittskydd Värmlands åtagande varför webbplatsen hela tiden är i fokus.

Personal

Biträdande smittskyddsläkaren var tjänstledig från den 1 september och resten av året för att tjänstgöra på infektionskliniken. En vikarierande underläkare anställdes från 1 juni. En hygiensjuksköterska har under andra halvåret varit helt eller delvis sjukskriven.

Budget

Enheten har bedrivit verksamheten inom budgetramen.

Fortbildning och deltagande i nätverk på lokal, regional och nationell nivå

Personalen har fullföljt verksamhetsplanen och deltagit i fortbildningskurser och regionala och nationella möten inom smittskydd, vårdhygien och Strama.

Arbetet på Smittskydd Värmland präglas av ett brett samarbete med många aktörer på olika nivåer. Smittskydd Värmland har ett kontinuerligt samarbete med Folkhälsomyndigheten bland annat genom telefonmöten varje vecka både inom smittskydd och vårdhygien. Vi har ett nära samarbete med flera lokala verksamheter, både inom Region Värmland och externt såsom Kommuner och Länsstyrelsen.

Information och utbildningsaktivitet

Personalen vid Smittskydd Värmland förmedlar kunskap vid ett stort antal utbildningar som omfattar smittskydd, vårdhygien och stramaområdet. Exempel på föreläsningar är fortlöpande hygienombudsutbildning vilken är omfattande.

Läkare från Smittskydd Värmland har medverkat i ST- och AT-utbildningar samt i RSK – Regional samverkanskurs. Enheten är ofta representerad vid olika klinikers fortbildningsmöten, t.ex. allmänläkarnas ”Allmöte”. Till detta kommer utbildningsaktiviteter riktade mot förskola samt utbildningar för vårdstuderande vid Karlstads universitet.

Tidningen WermlandsSmittan har givits ut två gånger under året.

Aktiviteter

Smittskydd

Asyl- och flyktinghälsan

Smittskydd Värmland har bedrivit ett nära samarbete med verksamheten asyl- och flyktinghälsa. Smittskyddsläkaren ingår i regionens referensgrupp för asyl- och flyktinghälsa och smittskyddssjuksköterska deltar i asylnätverk för asyl-sjuksköterskor. Smittskydd Värmlands ansvar är att vara sakkunnig samt att ta fram och uppdatera rutin gällande provtagning och undersökning avseende smittsamma sjukdomar och vid behov vaccination av asylsökande och andra nyanlända.

Smittskydd Värmland har ett fortsatt tätt samarbete med tuberkulosmottagningen när det gäller smittspårning utöver familjekontakter.

Hygien i förskolan

Fortsatt arbete som syftar till att öka kunskapen om smittförebyggande åtgärder inom förskolan.

I december anordnade Smittskydd Värmland, i samarbete med barnhälsovården, en halvdagsutbildning riktad främst till hygienombud från förskolor i hela Värmland men också BVC-sjuksköterskor och förskolechefer var välkomna att delta. Intresset för dessa utbildningar är stort.

Multiresistenta bakterier, MRB

Antibiotikaresistens är ett ökande problem globalt.

I Region Värmland har antal fall av MRSA, ESBL och ESBL_{CARBA} har under 2019 varit i nivå med 2018. Ingen känd smittspridning av MRB har skett inom regionen under 2019.

Övervakningsodlingarna för VRE har pågått sedan 2017 då vi hade ett utbrott. För att tidigt upptäcka en eventuellt ”tyst spridning” av VRE så fortsätter vi med övervakningsodlingar under 2020 på särskilda riskavdelningar för VRE enligt ett roterande schema. Intervallen mellan odlingstillfällena är nu också glesare, se utvalda avdelningar inom slutenvården på [Smittskydd Värmlands hemsida A-Ö, sjukdomar/VRE](#).

I ett försök att underlätta för verksamheterna har rutinerna för MRB reviderats. Dessutom har några nya rutiner utarbetats:

- VRE-bärarskap-avskrivning (intern rutin på Smittskydd Värmland)
- ESBL_{CARBA} uppföljning (intern rutin på infektionskliniken)
- Multiresistent gramnegativ bakterie (ej ESBL/ESBL_{carba})

Arbetet i MRSA-teamet fortlöper. I teamet ingår biträdande smittskyddsläkare, smittskyddssjuksköterska och hygiensjuksköterska tillsammans med representanter från infektionsmottagningen. Under 2019 har MRSA-teamet haft regelbundna möten där enskilda, komplicerade patientfall och policyfrågor diskuteras. Under året togs bland annat beslut att sluta ge eradikeringsbehandling till gravida MRSA-positiva kvinnor inför förlossning.

Sexuellt överförbara infektioner, STI

Det kontinuerliga STI-arbetet består av paragrafärenden, smittspårning av komplicerade fall samt rådgivning till sjukvårdspersonal angående handläggning av patienter med misstänkt eller verifierad STI-smitta.

Biträdande smittskyddsläkare och smittskyddssjuksköterska deltar i det hiv- och STI-förebyggande arbetet i Värmland i nära samarbete med STI-mottagningen och ungdomsmottagningar. Regelbundna möten hålls tillsammans med centrala smittspårare. Biträdande smittskyddsläkare och smittskyddssjuksköterska har under 2019 deltagit i nätverksträff för ungdomsmottagningarna i regionen och avser fortsätta delta minst en gång per år. De har också etablerat kontakt med Elevhälsan i Karlstads kommun och föreläst för skolsjuksköterskor i Karlstads kommun samt för medicinskt ansvariga skolsjuksköterskor från hela länet. Detta uppskattades och även detta samarbete planeras fortgå.

Biträdande smittskyddsläkare och smittskyddssjuksköterska ingår också i en expertgrupp för SRHR samt planerar och deltar i olika riktade aktiviteter inom STI-området, t.ex. Världsaidsdagen. Dagen uppmärksammades av Smittskydd Värmland genom att representanter från Smittskydd, STI-mottagningen, Druvans ungdomsmottagning och infektionsmottagning stod utanför personalmatsalen och informerade om hiv med fokus på de nya riktlinjer som finns för person med välinställd hivbehandling.

I april 2019 infördes klamydiaprovtagning via PEP – patientens egen provhantering, en webbaserad klamydiaprovtagning (hemtest) via www.1177.se som drivs av Region Värmland. Huvudansvarig för e-tjänsten är STI-mottagningen. Tjänsten ersätter klamydia.se som avvecklades i april 2019. Tjänsten har fungerat tillfredsställande.

Region Värmland tillhör för närvarande inte något regionalt kunskapsnätverk för hiv/STI. Smittskyddssköterskan har dock varit på en smittspårarutbildning för hivsmittspårare med deltagare från hela landet. Det är planerat att deltagarna ska fortsätta träffas för att utbyta erfarenheter och ta del av ny kunskap, troligen en gång vartannat år. Erfarenheter och kunskap inom STI-området förmedlas även på de sammankomster Smittskydd Värmland deltar i genom det regionala nätverket STUDIE AX. Nätverket utgörs av deltagare från smittskyddsenheter i åtta olika län som träffas en gång per år.

Vaccinationer

Nationella vaccinationsprogram regleras genom smittskyddslagen.

Smittskydd Värmland medverkar i samordning och uppföljning av nationella program. Samverkan sker med både elevhälsan och med barnhälsovården som är utförare av skolvaccinationer respektive barnvaccinationer. Smittskyddsläkaren är ordförande i vaccingruppen som är associerad med Läkemedelskommitténs arbete.

Verksamheten besvarar fortlöpande vaccinationsfrågor från hälso- och sjukvården, media och allmänheten. Vaccinationskampanjen mot säsongsinfluensa leds av Smittskydd Värmland i samverkan med kommunikationsenheten.

Efter ett politiskt initiativ om en utredning vilken effekt ett vaccinationsprogram mot TBE i Värmland skulle ha beslutades under 2018 att en hälsoekonomisk utredning skulle göras. Västra Götalandsregionen hade redan påbörjat en sådan utredning vilken även omfattade pneumokockvaccination av riskgrupper samt influensavaccination av riskgrupper. Efter förslag från smittskyddsläkaren att den hälsoekonomiska utredningen även i Värmland skulle omfatta dessa vaccinationer beslutade HCL under 2018 att beställa en sådan utredning från Hälsometrin på Göteborgs universitet. Hälsometrin påbörjade denna utredning hösten 2018 och fullföljdes i början av 2019. Utredningen gjordes i samverkan med smittskyddsläkaren och en hälsoekonom i dåvarande Landstinget i Värmland. Eftersom utredningen visade att pneumokockvaccination av riskgrupper är hälsoekonomiskt lönsamt beslutade politiken under våren 2019 att det ska bli kostnadsfritt för riskgrupper från den 1 januari 2020.

Vårdhygien

Vårdhygien – allmänt

Smittskydd Värmland arbetar fortlöpande för att minska smittspridning i vården och förebyggande av vårdrelaterade infektioner.

I det kontinuerliga arbetet ingår rådgivning och utbrottshantering till vårdenheter inom regionen och kommunerna. Dessutom har man ansvar för upprättande av regionsövergripande rekommendationer avseende vådrutiner ur hygiensynpunkt.

Smittskydd Värmland ansvarar för fortbildning och upprätthållande av hygienombudsorganisationen med regelbundna hygienombudsträffar. Hygien-sjuksköterskorna deltar i flera olika materielgrupper där sortimentet av förbrukningsartiklar för Region Värmland bestäms.

Inför influensasäsongen genomfördes en extra kampanj för att motivera patientnära personal att vaccinera sig. Budskapet förmedlades via film på intranätet, mejl och personliga kontakter. Personal från enheten var också ute på alla tre sjukhusen och vaccinerade.

Basala hygienrutiner och klädregler

Regionens enheter mäter följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler regelbundet. Tre mätningar under året är obligatoriska för alla enheter med patientnära vård.

Smittskydd Värmland följer och deltar i analysen av resultatet samt återkopplar till enskilda enheter med behov av förstärkt information till hela eller delar av personalgrupper. Resultaten av mätningarna diskuteras fortlöpande på hygienombudsträffarna.

Under 2019 har riktade utbildningsinsatser gjorts mot den psykiatriska slutenvården med målet att höja deras följsamhetssiffror till BHK. Uppföljning planeras våren 2020.

Byggnation

En del i det vårdhygieniska arbetet är att delta i ny- och ombyggnation inom Region Värmland. Vi har deltagit i projektgruppen för ersättningslokaler för Hus 4 samt i vissa verksamheters specifika utformningsarbeten i projektet. Projektet har vuxit och omfattar nu de flesta verksamheter utom operationshuset, Hus 1 och Patienthotellet. I nuläget beräknas projektet spänna över 8–10 år framåt i tiden.

Hygienombuds nätverket

Hygienombuds nätverket har haft möte fyra gånger under året på respektive sjukhus. Under året genomfördes en heldagsutbildning för nyutträdna hygienombud. Utbildningen omfattade baskunskap inom vårdhygien. Enskilda utbildningsinsatser till nyutträdna ombud, som har haft behov av extra stöttning i sitt uppdrag, och där följsamhetsmätningarna legat lågt.

Hygienronder

2015 beslutades det att alla enheter med patientnära vård ska genomföra en hygienrond årligen. Hygienronder, som är en del i patientsäkerhetsarbetet,

genomförs för att finna vårdhygieniska risksituationer i miljön som kan medföra smittspridning.

Under 2018–2019 har fokus varit att komma ut till verksamheterna för uppföljning av genomförda hygienronder på vårdcentralerna i Värmland. Under året gjordes 17 uppföljningar. Hygienronder på Värmlands samtliga 30 vårdcentraler är nu utförda och förbättringsarbeten har påbörjats på många ställen. Utvärderingen kommer att presenteras för berörda hygienombud och chefer våren 2020. Uppföljande hygienronder har även genomförts på samtliga enheter på Arvika sjukhus.

Infektionsverktyget

Syftet med Infektionsverktyget är att det ska vara ett stöd för verksamheterna i sitt förbättringsarbete gällande vårdrelaterade infektioner och följsamheten till terapirekommendationer för olika infektioner.

Integrationen av Infektionsverktyget med Cambio Cosmic (slutenvården) är genomförd och överlämnades i drift 2014. Cambio Cosmic är sedan hösten 2019 uppgraderat till version R8.2. Vi har i höst fått tillgång till testmiljö och kunnat testa att data går över från Cambio Cosmic till Infektionsverktyget. En förvaltningsgrupp har bildats med representanter från IT och Smittskydd Värmland för klargörande och fördelning av aktiviteter inför uppstart.

Under 2019 har Smittskydd Värmland och IT fortsatt deltagit i en referensgrupp för Cosmic-användare där olika förstudier avhandlats för att förbättra funktionaliteten i verktyget.

Kommunal vård och omsorg

Vårdhygien har avtal med länets 16 kommuner. Det finns ett nätverk för vårdhygieniska frågor för kommunal vård där de medicinskt ansvariga sjuksköterskorna (MAS) från alla kommuner ingår samt utvalda sjuksköterskor med vårdhygieniskt ansvar. Vårdhygieniska riktlinjer för kommunal vård har uppdaterats under året.

Ortopeden – projekt för att minska protesinfektioner

Under många år har arbete med att minska protesinfektioner, framför allt höftproteser, bedrivits inom regionen. Arbetet påbörjades 2018 med intensifiering under 2019. Arbetet har organiserats multiprofessionellt i tre olika arbetsgrupper där även hygienfrågor ingått och uppföljning har skett via områdesledningen. Smittskydd blev en naturlig del av detta arbete när det gäller utbildning och egenkontroller. Fortsatt arbete kommer att bedrivas under 2020 och protesinfektionsfrekvensen är under 2019 halverad gentemot utgångsvärdet.

Städning i vårdlokaler

Regionservice och Smittskydd Värmland har regelbundna avstämningsmöten och diskuterar övergripande rutiner och uppkomna situationer. Under 2019 har Smittskydd Värmland lämnat över utbildningen av städpersonal i basala hygienrutiner till verksamhetsutvecklare inom Regionservice.

Vårdrelaterade infektioner (VRI)

Under 2019 har PPM-VRI-mätningar genomförts tre gånger inom slutenvården. Dessa resultat har ingått i regionens tertialredovisning. I samband med dessa mätningar har hygiensektionen granskat mätningarna som är gjorda inom de kirurgiska verksamheterna för att om möjligt hitta systemfel och förbättringsområden.

Strama Värmland

Samverkan mot antibiotikaresistens

De övergripande målen för att motverka antibiotikaresistens är att verka för en rationell användning av antibiotika och en effektiv resistensövervakning. Resistensövervakning görs av mikrobiologiska laboratoriet som dels rapporterar fortlöpande framför allt MRB enligt smittskyddslagen men även vissa andra multiresistenta bakterier som är lokalt överenskommet. Årssammanställningen presenterades i slutet av året på Stramamöte samt publicerades på Smittskydd Värmlands hemsida.

För att uppnå en rationell användning gör Strama Värmland kvartalsvis återkoppling av förskrivar- och rekvisitionsdata till verksamhetschefer samt direkt till allmänläkarna. Kvartal 1 kunde inte Läkemiddelsenheten ta fram rekvisitionsdata av olika skäl. Från och med kvartal 2 har data kunnat tas fram och återkopplingen från Strama Värmland till verksamheterna har kunnat återupptas.

När det gäller kvalitetsindikatorer ligger Värmland i topp medan när det gäller kvantitet så har Värmland halkat efter med att reducera antibiotikaförskrivningen.

Under hösten och vid det lokala Stramamötet i december har vi haft dialog med ett par representanter för allmänmedicin som har månatliga återkopplingar av kvalitetsindikatorer till avdelnings- och enhetschefer. Syftet har varit att utvidga antibiotikadelen i deras återkoppling som sker i formatet spindel-diagram.

Uppdateringen av både lokal terapiriktlinje för hud- och mjukdelsinfektioner och terapiriktlinje för luftvägsinfektioner har under året fastställts i Läkemedelskommittén. Det har skett en fortsatt uppdatering av flera delar i Strama Värmland app.

Under hösten har det på försök påbörjats ett nytt arbetssätt för att minska onödig och felaktig antibiotikaanvändning som kallas ”Antibiotikasmarta sjuksköterskor” framtaget av nationella Strama. Det har hittills prövats på njurmedicin på Centralsjukhuset och ska utvärderas innan fler verksamheter involveras.

Smittskydd Värmland

Ingemar Hallén
Smittskyddsläkare